

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การเป็นลูกชายชานา: การต่อรองกับความไม่มั่นคงทางอาชีพ ของคนหนุ่มในภาคเหนือของประเทศไทย
ผู้เขียน	นางสาวธีร์วณี วงศ์ทองสรรค์
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ กาญจนพันธุ์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ วิทยาก็ค กรรมการ

บทคัดย่อ

งานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้เป็นงานศึกษาทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับการปรับตัวของคนหนุ่มจากหมู่บ้านชานาพื้นราบแห่งหนึ่งในจังหวัดลำพูน ในการต่อรองกับความไม่มั่นคงของการเข้าสู่งานรับจ้างนอกภาคเกษตร โดยเจาะจงศึกษากลุ่มคนหนุ่มอายุระหว่าง 18-38 ปี เนื่องจากต้องการต่อยอดองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนผ่านของสังคมชนบทในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของการแสวงหางานของคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ในตลาดแรงงานท้องถิ่น ในบริบทของสังคมชานาพื้นราบในภาคเหนือของประเทศไทย ท่ามกลางงานศึกษาสังคมชนบทในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบแนวโน้มสำคัญ คือ การลดความสำคัญของรายได้จากภาคเกษตรกรรม ส่งผลให้ครัวเรือนชนบทพยายามสร้างความหลากหลายในการดำรงชีพ ชานาวัยกลางคนต้องแบ่งเวลาระหว่างการทำงานในภาคเกษตรและงานรับจ้าง ส่วนแรงงานหญิงอายุน้อยเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมที่ย้ายฐานการผลิตเข้ามาตั้งในชนบท ในทางกลับกัน มีงานศึกษาจำนวนเพียงน้อยนิดที่สนใจเรื่องราวของคนหนุ่มต่อการปรับตัวดังกล่าว งานศึกษาชิ้นนี้จึงนำเสนอเรื่องราวของคนหนุ่มอายุน้อย โดยมีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจถึงเส้นทางในกลุ่มคนหนุ่มที่เข้าสู่โรงงานและคนหนุ่มที่เป็นคนงานในชนบท และต้องการทำความเข้าใจกับแนวโน้มและรูปแบบของความไม่มั่นคงในงาน และกลยุทธ์การต่อรองของคนหนุ่มเมื่อเขาเผชิญกับความไม่มั่นคง

งานชิ้นนี้ค้นพบว่านอกจากคนหนุ่มเหล่านี้ต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงในงาน อันเนื่องมาจากตลาดแรงงานที่นิยมจ้างแรงงานหญิงเป็นส่วนใหญ่ แล้วยังต้องเผชิญกับการกีดกันบนฐานะของเพศ ชนชั้น อายุ และคุณสมบัติ ในบทที่ 2 และ 3 ได้นำเสนอประเด็นสำคัญที่ว่าตลาดแรงงานในจังหวัดไม่ได้เปิดกว้างสำหรับทุกคนอย่างเท่าเทียม บทที่ 3 ได้เสนอว่าเราควรมองคนหนุ่มอย่างแยกแยะ เพราะว่าไม่ใช่คนหนุ่มทุกคนที่เข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรม แต่ยังมีคนที่เข้าไม่ถึงงานโรงงาน และต้องแสวงหางานรับจ้างในชนบท ในบทนี้จึงได้เสนอการจัดประเภทคนหนุ่มชนชั้นแรงงานจากหมู่บ้านออกเป็น “หนุ่มโรงงาน” และ “คนงานในชนบท” โดยการแบ่งประเภท

ออกเป็นสองกลุ่มนี้ทำให้เราเห็นได้ว่า คนหนุ่มจากครัวเรือนยากจนมักเข้าไม่ถึงงานที่ให้ค่าตอบแทนดี และคนหนุ่มที่ขาดคุณสมบัติด้านการศึกษาหรือคนที่ไม่ประสบความสำเร็จด้านการศึกษา เช่น เรียนไม่จบ มักเข้าถึงงานในระดับล่างสุดของตลาดแรงงาน

ในบทที่ 4 ได้นำเสนอแนวโน้มและรูปแบบของความไม่มั่นคงทางอาชีพ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างมุมมองของคนหนุ่มที่มีต่องาน และความไม่มั่นคงทางอาชีพ ผ่านมโนทัศน์ที่ว่าด้วย “ความเป็นชายแบบครอบงำ” ซึ่งทำให้เราเห็นแนวโน้มความไม่มั่นคงทางอาชีพสามรูปแบบ ได้แก่ การถูกกีดกันและการกีดกันตนเองออกจากงานที่ถูกมองว่าเป็นงานของผู้หญิง การถูกควบคุมผ่านระเบียบวินัยในโรงงาน และความไม่มั่นคงของอาชีพในชนบท ซึ่งนำมาสู่ปัญหาการกีดกันคนหนุ่ม ความเสี่ยงทางสุขภาพ ความไม่มั่นคงทางรายได้ และความไม่มั่นคงทางการจ้างงาน

คนหนุ่มการศึกษาน้อยเผชิญกับการกีดกันจากอุตสาหกรรมประเภทเทคโนโลยีสูงที่นิยมรับแรงงานหญิงเป็นหลัก เช่น อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีสวัสดิการดีที่สุดในกลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมดหรือกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งคนงานชายก็ไม่นิยมไปสมัครงานประเภทนี้อยู่แล้ว แต่ในอีกด้าน คนหนุ่มก็เผชิญกับความเสี่ยงทางสุขภาพเมื่อพวกเขากลับเป็นที่ต้องการของนายจ้างที่ต้องการแรงงานชายมาทำงานหนัก อันตราย ค่าจ้างต่ำ ที่มักเป็นการจ้างงานชั่วคราวและยืดหยุ่น และขาดสวัสดิการที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นประกันสุขภาพและอุบัติเหตุ นอกจากนี้ พวกเขายังเผชิญกับความไม่มั่นคงทางรายได้ โดยเฉพาะคนหนุ่มอายุน้อยประสบความสำเร็จยากลำบากในการพยายามหารายได้เพื่อพอเพียงแก่การดำรงชีพอย่างมีความหมาย ในฐานะปัจเจก และยากยิ่งขึ้นไปอีกเมื่อคนหนุ่มต้องรับบทบาทใหม่เสี่ยงครอบครัพล้างแต่งงาน หรือเมื่อพ่อแม่แก่เฒ่า หนุ่มโรงงานเหล่านี้มีอายุน้อยคนมากที่สามารถเก็บเงินสะสมเพื่ออนาคตและเพื่อครอบครัวได้ ยกเว้นเสียว่า พวกเขามีภรรยาที่มีรายได้แน่นอน ในหลายๆกรณี ครัวเรือนในชนบทยังต้องสนับสนุนลูกชายเหล่านี้ แม้ว่าพวกเขาจะอยู่ในวัยทำงานแล้วก็ตามที โดยสนับสนุนทั้งด้านการเงิน ที่พักอาศัย และช่วยเหลือบุตรหลานให้

คนหนุ่มพยายามต่อกรกับความไม่มั่นคงทางอาชีพผ่านกลยุทธ์ที่หลากหลาย ในบทที่ 5 ได้นำเสนอกลยุทธ์ในการต่อกรสิ่รูปแบบที่ขึ้นอยู่กับอายุ ประสบการณ์ ทูทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรม กลยุทธ์แรก ได้แก่ การลาออกแล้วเปลี่ยนโรงงาน ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อคนหนุ่มมองว่าพวกเขาถูกละเมิด “ศักดิ์ศรีและเกียรติ” ของความเป็นชาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของอัตลักษณ์ความเป็นชายซึ่งเห็นได้ชัดในกรณีที่คนงานโรงงานถูกควบคุมแรงงานผ่านระเบียบวินัยในโรงงาน และการทำงานชั่วโมงที่ยาวนานอันเนื่องมาจากการต้องทำงานล่วงเวลา

กลยุทธ์ที่สอง ได้แก่ การสร้างและสร้างใหม่ของอัตลักษณ์ความเป็นชายโดยหีบซึ่มและนำอัตลักษณ์ความเป็นหนุ่มแบบเมืองใหญ่ และความเป็นชายแบบชนบทผ่านความสามารถในการบริโภคสินค้าสมัยใหม่

กลยุทธ์ที่สาม ได้แก่ การขอมทำงานหนัก หรืองานที่ได้รายได้ต่ำ ไม่มั่นคงและนำ
 สัญลักษณ์ที่มีอยู่ในงานนั้นมาส่งเสริมอัตลักษณ์เป็นชายในรูปแบบที่พวกเขาสามารถแปรไปสู่ทุน
 ทางวัฒนธรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งอาจกลายเป็น “คุณสมบัติ” ที่สำคัญของคนหนุ่มเพื่อทดแทน
 หรือนอกเหนือไปจากคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มคนหนุ่มการศึกษาชั้นน้อย

กลยุทธ์สุดท้าย ได้แก่ การต่อรองในมิติทางเศรษฐกิจในเงื่อนไขที่ตลาดแรงงานขาด
 สภาพแรงงาน และระบบกฎหมายและสวัสดิการทางสังคมที่สามารถมาสนับสนุนคนหนุ่มกลุ่มนี้
 กลยุทธ์นี้ จึงเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อ คนหนุ่มได้สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยตัวเอง ผ่าน
 เครือญาติ คนรู้จัก ครอบครัว และภรรยา คนหนุ่มที่แต่งงานแล้วและภรรยาทำงานมีรายได้แน่นอน
 มีโอกาสดีกว่าคนหนุ่มที่อยู่ตัวคนเดียวหรือยังไม่ได้แต่งงาน เนื่องจากรายได้ของทั้งสามีและภรรยา
 ทำให้ครัวเรือนมีรายได้ประจำ สามารถรองรับความเสี่ยงในการเปลี่ยนอาชีพได้ หากใครคนใดคน
 หนึ่งต้องการออกจากโรงงาน นอกจากนั้นแล้วคนหนุ่มที่มีครัวเรือนในชนบทสนับสนุนทางการเงิน
 และให้กำลังใจมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงกว่าในการเปลี่ยนอาชีพไปเป็นผู้ประกอบการราย
 ย่อยหรือเจ้าของกิจการ

งานชิ้นนี้ได้ข้อสรุปและนำเสนอว่าสมควรมีสถาบันหรือกลไกทางสวัสดิการจากรัฐ
 เกิดขึ้น เพื่อดูแลสวัสดิภาพของคนหนุ่มที่ทำงานในโรงงาน และทำงานในชนบท เช่น อาจมีกองทุน
 เพื่อให้กู้สำหรับผู้ที่ต้องการขยับออกจากโรงงาน ไปประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น เปิดกิจการส่วนตัว
 หรือเป็นผู้ประกอบการรายย่อย สมควรมีการพิจารณาค่าจ้างให้เป็นธรรม โดยเฉพาะสวัสดิการที่
 เหมาะสมกับคนหนุ่มซึ่งมาจากเงื่อนไขทางครอบครัวที่หลากหลาย เพื่อให้พวกเขาสามารถดูแล
 ครอบครัว และพ่อแม่ที่ชราภาพได้ และสมควรมีงานวิจัยเกี่ยวกับ “คนงานในชนบท” หรือกลุ่ม
 คนงานรับจ้างทั่วไป ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในชนบทภาคเหนือของประเทศไทย และบางส่วนถูก
 จัดให้อยู่ในกลุ่มแรงงานนอกระบบ “คนงานในชนบท” เป็นการจัดกลุ่มที่ดูเสมือนจะยุ่งเหยิงและ
 พร่าเลือน เนื่องจากมีความหลากหลายทางอาชีพ อายุ แหล่งในการจ้างงาน ผู้จ้าง รวมไปถึง
 ระยะเวลาการทำงาน งานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ทำได้แค่เพียงตะขิดตะขวงหนึ่งของประเด็นหนึ่งของคนหนุ่มที่
 มีสถานะเป็นคนงานในชนบท การศึกษาในอนาคตเกี่ยวกับผู้คนกลุ่มอาชีพนี้ จะทำให้พวกเราได้รับรู้
 เรื่องราวของพวกเขามากขึ้น และจะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาชนบท เพื่อให้เหมาะสมแก่
 ผู้คนทุกเพศ และทุกวัย อย่างสมดุลย์ มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

Thesis Title Being Farmers' Sons: Young Men's Negotiation over Job Insecurity in Northern Thailand

Author Miss Tivani Wongtongson

Degree Master of Arts (Social Development)

Thesis Advisory Committee

Professor Dr. Anan Ganjanapan Chairperson

Assistant Professor Dr. Chusak Witthayapak Member

ABSTRACT

This dissertation is an anthropological study about how young men from a lowland community negotiate a situation of job insecurity as they seek non-farm wage labour opportunities in Lamphun Province in Northern Thailand. Focusing on young men aged between eighteen and thirty-eight specifically, this study contributes to filling an important gap in Southeast Asian agrarian studies regarding changing rural labour markets. The relevant literature on agrarian transition has shown that declining profits from agriculture is increasingly forcing rural households into diversifying their livelihood strategies, where those of middle-age alternate between wage labour and farm activities, and young women become 'factory daughters' within the region's rapidly expanding industrial sector. However, there is a lack of studies on how young men perceive and engage in this process of agrarian transition. This study investigates the lives of this 'forgotten' group of young men, and attempts to understand their different trajectories into factory employment and rural employment; the patterns of job insecurity; and the negotiation strategies to overcome what they perceive as insecurity.

This study finds that the local labour market is not only feminized, but also highly selective in terms of gender, class, age and qualifications. Chapter 2 and 3 emphasize that although rural industrialization in Lamphun provides a new opportunity for young people to seek non-farm wage labour, not everybody can benefit from this. Chapter 3 differentiates working-class young men into 'factory workers' and 'rural workers'. The conclusion that young men from poorer households in particular find it difficult to access higher education and are excluded from better paying jobs is significant from the perspective of employment, which is discussed in the

following chapters. It is interesting to note in Chapter 3, however, that those from wealthier households with low education, generally fare better in terms of employment security.

Chapter 4 explores the patterns of job insecurity. It investigates the relationship between young men's perception of work and job insecurity through the concept of 'hegemonic masculinities', which are the dominant norms of masculinity in northern Thai culture. While women are preferred in the electronic and garment industries; young men are hired into more dangerous, physical manual labour, with low pay, often under casual or flexible modes of employment, and without any welfare or health insurance. Chapter 4 finds that typical challenges faced by young men on minimum wages that are inadequate, are exacerbated by income and employment insecurity. Single young men have coping strategies to get by with daily wages under insecure conditions of employment. However men are traditionally 'breadwinners' of their own family, or become 'providers' for aging parents, and find that fulfilling this role with minimum wage much harder, and impossible under conditions of employment insecurity. These young men struggle to save up for themselves and their families, unless they are married and both partners have steady incomes. More often than not, rural households end up financially supporting their sons and looking after their grandchildren.

Young men respond to job insecurity in different ways. Chapter 5 explores four negotiation strategies that young men adopt according to their age, experience, social and cultural capital. The first strategy is to quit, when they perceive the job to abuse their sense of dignity and pride which is central to their male identity. In the absence of collective negotiation space such as through labour unions, young male factory workers are subject to 'factory discipline', which often leads to emotional stress in response to the perception that their dignity and masculinity is being eroded or debased. The second strategy is to construct and reconstruct their male identity by acquiring various aspects of urban masculinity and rural masculinity through modern commodity consumption, such as the purchase of popular motorcycle and mobile phone models. The third strategy is to take masculine pride in performing the tasks well, despite job insecurity, low status or low pay. The fourth strategy adopted involves more complex economic strategies that can only be achieved by social capital cultivated through the young men's contacts with kin, family, and wife.

Chapter 5 concludes that young men who are married and both partners have constant income, are in a better position to transition into employment security or upward employment

mobility with better incomes than single young men. Dual income households provide the safety net for young men to change their career to achieve this transition. Moreover, young men who get financial and moral support from rural households and extended families have a better chance at pursuing new careers as entrepreneurs.

The dissertation concludes with a number of recommendations that come out of this study: the strengthening of institutions that advocate for workers rights combined with general awareness raising of the plight of young men under employment insecurity; provision of credit from government for young men to encourage diversification and entrepreneurs; and consideration of mechanisms to support those on minimum wage and single incomes with family or carer obligations. A need is identified for further research on the large pool of rural workers / informal labour sector in northern Thailand (those who are not necessarily working in, or sub-contracted by factories) and for whom very little is known about their employment strategies.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved